

Μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)

Τα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης** παρέχουν τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης μεταξύ ατόμων μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών που επιτρέπουν στους χρήστες τη δημιουργία ατομικών προφίλ, την επικοινωνία με άλλα άτομα μέλη της υπηρεσίας, καθώς και το μοίρασμα κάθε είδους ψηφιακών αρχείων (μουσικής, φωτογραφίας, κειμένου κ.ά.), αλλά και προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων.

Υπάρχει ήδη ένας μεγάλος αριθμός μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι ενδεικτικά το Instagram, το Facebook, το Twitter, το Flickr κ.ά., που συνεχώς αυξάνεται, παρέχοντας παρόμοιες ή πιο πρωτότυπες αντίστοιχες υπηρεσίες και προσελκύοντας ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό χρηστών. Ήδη, άλλωστε, ο βαθμός διάδοσης και εδραίωσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι εξαιρετικά μεγάλος, καθώς η πλειονότητα των χρηστών του διαδικτύου, και ιδίως των ατόμων νεότερης ηλικίας, χρησιμοποιεί ή επισκέπτεται ένα ή περισσότερα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε σχεδόν καθημερινή βάση.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με το πλήθος δυνατοτήτων που προσφέρουν στους χρήστες έχουν αλλάξει δραστικά την έννοια της επικοινωνίας στη σύγχρονη εποχή, επηρεάζοντας σημαντικά, όχι μόνο τις διαπροσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις, αλλά ακόμη και τις διακρατικές, αφού έχουν ενταχθεί πια στους τρόπους άσκησης της διπλωματίας. Όπως είναι φυσικό η επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης μελετάται ήδη εδώ και αρκετά χρόνια, καθώς είναι προφανές πως θα συνεχίσουν να κυριαρχούν στην ανθρώπινη επικοινωνία, ανανεώνοντας κάθε φορά το χαρακτήρα της.

Θετικά στοιχεία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

- Η **δυνατότητα επικοινωνίας** που προσφέρουν -επικοινωνία που βασίζεται κυρίως στον γραπτό λόγο-, η οποία ξεπερνά πλήρως του τοπικούς περιορισμούς και φέρνει σ' επαφή ανθρώπους απ' όλα τα μέρη του κόσμου. Σε αντίθεση, μάλιστα, με τα παραδοσιακά μέσα επικοινωνίας, οι χρήστες έχουν την ευκαιρία να επικοινωνήσουν με άτομα που δεν γνωρίζουν προσωπικά, αλλά με τα οποία έχουν κοινά ενδιαφέροντα και παρόμοιες ανησυχίες.
- Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να αξιοποιηθούν και σε ό,τι αφορά την **επαγγελματική δραστηριότητα** του ατόμου, αφού του επιτρέπουν να διαμορφώσει μία ή περισσότερες σελίδες όπου θα προωθεί την επαγγελματική του ιδιότητα, αλλά και θα επικοινωνεί με πιθανούς πελάτες ή συνεργάτες.

- Σημαντικός φορέας **ενημέρωσης**, αφού επιτρέπουν αφενός την αναμετάδοση ειδήσεων από επίσημα ειδησεογραφικά πρακτορεία κι αφετέρου επειδή επιτρέπουν στους ίδιους τους χρήστες να καταγράφουν και να μεταδίδουν πληροφορίες για γεγονότα που συμβαίνουν στην πόλη ή την περιοχή τους.
- Ανταλλαγή ιδεών και απόψεων ανάμεσα σε πολίτες απ' όλες τις χώρες, λειτουργώντας έτσι ως μέσα διάδοσης και προώθησης της σκέψης και του **πνευματικού πολιτισμού** σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Οι πολίτες έχουν πλέον τη δυνατότητα να παρακολουθούν, να σχολιάζουν και να αξιολογούν πολύ πιο αποτελεσματικά τη δράση της εκάστοτε κυβέρνησης, γεγονός που προσφέρει στη **δημοκρατία** των ημερών μας μια πιο ουσιαστική διάσταση.
- **Ψυχαγωγία**, εφόσον πλέον είναι εφικτό το μοίρασμα διάφορων εφαρμογών -που ενδέχεται να αποτελούν και προσωπικό δημιούργημα κάποιου χρήστη-, μουσικής, βίντεο, κειμένων, διαδικτυακών παιχνιδιών κ.ά., που επιτρέπουν τη χωρίς οικονομική επιβάρυνση διασκέδαση και ψυχαγωγία των χρηστών.

Οι αρνητικές πτυχές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

2

- Αντικατάσταση των διαπροσωπικών σχέσεων από τη διαδικτυακή επικοινωνία. Προτίμηση της εικονικής μορφής επικοινωνίας γεγονός που εντείνει το αίσθημα μοναξιάς, καθώς η διαδικτυακή επικοινωνία δεν προσφέρει την αμεσότητα και τα ψυχολογικά οφέλη της πρόσωπο με πρόσωπο συνομιλίας.
  - Οι φίλιες και οι γνωριμίες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης δεν βασίζονται πάντοτε στην ειλικρίνεια και στην πραγματική προσωπικότητα των ατόμων, αφού οι χρήστες έχουν την τάση να παρουσιάζουν στα προφίλ τους μια διαφορετική και κυρίως ωραιοποιημένη εικόνα του εαυτού και της ζωής τους. Η αληθινή φίλια που μπορεί να δημιουργηθεί μέσα από τις κοινές εμπειρίες και τα κοινά βιώματα, υποκαθίσταται από μια εικονική φίλια.
  - Ο χρήστης βρίσκεται συχνά εκτεθειμένος σε φαινόμενα παρενόχλησης και εκφοβισμού από κακόβουλα άτομα. Η ανωνυμία ή η πλαστοπροσωπία που είναι εφικτές στα μέσα αυτά, επιτρέπουν σε κακοπροαίρετα άτομα κάθε πιθανή κακομεταχείριση άλλων χρηστών, όπως είναι η εξύβριση, η εξαπάτηση ή ακόμη και ο εκβιασμός.
  - Το γεγονός, άλλωστε, ότι το ανέβασμα αρχείων είναι τόσο εύκολο παρασύρει πολλά νέα -κυρίως- άτομα στο να μοιράζονται με αγνώστους επί της ουσίας, ακόμη και πολύ προσωπικά τους δεδομένα. Φωτογραφίες, βίντεο κ.ά., τα οποία μπορούν να τύχουν επικίνδυνης χρήσης και εκμετάλλευσης από κακόβουλα άτομα. Αντιστοίχως, πιθανή είναι και η εκμείευση ή η υποκλοπή ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, που μπορούν να επιτρέψουν την οικονομική ή άλλη εκμετάλλευση του χρήστη.
  - Ας σημειωθεί, επίσης, πως στο πλαίσιο της επικοινωνίας με άτομα, όχι πάντα αγαθής προαίρεσης, είναι πιθανή η έκθεση των νέων ατόμων σε υλικό επιζήμιο για την ηλικία τους (πορνογραφικό, προπαγανδιστικό, δογματικό, ρατσιστικό, εθνικιστικό κ.λπ.), που μπορεί να τους παρασύρει σε λανθασμένες και ανοίκειες επιλογές.
- Ενώ, πιθανή είναι και η έκθεση των χρηστών σε κακόβουλο λογισμικό, το οποίο είτε ενδεχομένως καταστρέφει τον υπολογιστή είτε χρησιμοποιείται για την υποκλοπή στοιχείων και δεδομένων.

Προτάσεις για την καλύτερη και ασφαλέστερη αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

3

- Κάθε χρήστης των μέσων αυτών θα πρέπει να προφυλάσσει τα προσωπικά του δεδομένα και να μη δημοσιεύει αλόγιστα στοιχεία της προσωπικής του ζωής.
- Θα πρέπει, συνάμα, να είναι πολύ προσεκτικός και επιφυλακτικός απέναντι σε μηνύματα και προσκλήσεις που τυχόν δέχεται από άτομα που δεν γνωρίζει.
- Καίριας σημασίας είναι, επίσης, η φροντίδα για τις κοινωνικές συναναστροφές του στον πραγματικό κόσμο, όπου το άτομο μπορεί να δημιουργεί αληθινές φιλίες κι έχει την ευκαιρία να βιώσει την ευεργετική επίδραση των ανθρώπινων επαφών. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν θα πρέπει να υποκαθιστούν την σε πραγματικό επίπεδο επικοινωνία με τους φίλους και τους γνωστούς, εφόσον τα οφέλη των καθημερινών αυτών διαπροσωπικών σχέσεων δεν μπορούν επί της ουσίας να καλυφθούν με την επικοινωνία μέσω ενός υπολογιστή ή τηλεφώνου.
- Κρίσιμος είναι, βέβαια, και ο ρόλος της **Πολιτείας**, η οποία καλείται αφενός να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες σε ό,τι αφορά την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων κι αφετέρου να συνεργαστεί με τους φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θέτουν αυστηρούς όρους στις μεγάλες εταιρείες του διαδικτύου σχετικά με το ζήτημα αυτό.
- Εξίσου σημαντική είναι η συμβολή της **Πολιτείας** στην προφύλαξη -ιδίως των νέων ατόμων- από τους εγκληματίες εκείνους που επιχειρούν να εκμεταλλευτούν τη νεανική αφέλεια και ευπιστία. Η έκθεση ανηλικών σε σελίδες με επιζήμιο για την ηλικία τους περιεχόμενο κι ακόμη περισσότερο η παραπλάνηση και η αποπλάνησή τους αποτελούν πολύ σημαντικά ζητήματα, τα οποία δεν θα πρέπει να παραμελούνται από την Πολιτεία.
- **Οι γονείς** από τη δική τους πλευρά έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν έναν ιδιαίτερα αποτελεσματικό ρόλο για την προστασία των ανηλικών από τη λανθασμένη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και από την υπερβολική έκθεση σε αυτά. Βασικό, λοιπόν, ζητούμενο σε πρώτο επίπεδο είναι η ενίσχυση και η ενθάρρυνση της κοινωνικότητας των νέων, με ποικίλες δραστηριότητες και δημιουργικό καθημερινό πρόγραμμα, ώστε να μην παρασύρονται από τα θέλγητρα του διαδικτυακού εικονικού κόσμου.
- **Οι γονείς** μπορούν, παράλληλα, να παρακολουθούν με διακριτικό τρόπο τη δραστηριότητα των παιδιών τους στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διατηρώντας πάντοτε ανοιχτή και άνετη επικοινωνία μαζί τους, ώστε εκείνα να αισθάνονται πως μπορούν οποιαδήποτε στιγμή να ζητήσουν τη συμβουλή ή την καθοδήγησή τους. Η κακόβουλη διάθεση ορισμένων ενηλικών δεν γίνεται πάντοτε έγκαιρα αντιληπτή από τους ανηλικούς, γι' αυτό κι οι γονείς θα πρέπει να επισημαίνουν και να εξηγούν τους πιθανούς κινδύνους στα παιδιά τους.
- Χρήσιμη μπορεί να φανεί η αξιοποίηση προγραμμάτων για ασφαλή περιήγηση στο διαδίκτυο, ώστε οι ανήλικοι να προφυλάσσονται από σελίδες με περιεχόμενο που δεν είναι κατάλληλο για την ηλικία τους.
- **Οι γονείς** μπορούν, μάλιστα, να ενημερωθούν αναλυτικά για τους πιθανούς κινδύνους του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης μέσα από τη σελίδα της **Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος**, της Ελληνικής Αστυνομίας.